

Cambridge Papers

MILĂ, NU JERTFE

**Legea mozaică în etica
socială creștină**

Jason Fletcher

CAMBRIDGE

JUBILEE
CENTRE

A BIBLICAL VISION FOR SOCIETY

MILĂ, NU JERTFE

Legea mozaică în etica socială creștină

Jason Fletcher

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Decembrie 2004

Traducător: Elena Neagoe

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană
Areopagus

Timișoara 2018

Originally published in *Cambridge Papers* series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
Mercy not sacrifice.

Mosaic law in Christian social ethics

Volume 13, Number 4, December 2004.

© Jason Fletcher 2004

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK

www.jubilee-centre.org

Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune,
sub titlul

MILĂ, NU JERTFE

Legea mozaică în etica socială creștină

de Jason Fletcher,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara

Calea Martirilor nr. 104

www.areopagus.ro

cu sprijinul oferit de SALLUX

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de Sallux sunt susținute financiar de către Parlamentul European. Responsabilitatea pentru orice comunicare sau publicație redactată de Sallux, sub orice formă sau prin orice mijloc, revine organizației Sallux. Parlamentul European nu este responsabil pentru modurile în care va fi folosită informația conținută aici.

Coordonator proiect:

Dr. Alexandru Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în
limba română. Prima ediție în limba română.

Traducător: Elena Neagoe

Editor coordonator: Dr. Alexandru Neagoe

*Cu excepția unor situații când se specifică altfel, pentru
citatele biblice s-a folosit traducerea D. Cornilescu.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această
carte este permisă doar cu aprobarea în scris a
Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo
discrepanță între versiunea engleză și cea română,
versiunea engleză are întâietate.*

Judecățile Domnului sunt adevărate, toate sunt drepte. Ele sunt mai de preț decât aurul, decât mult aur curat; sunt mai dulci decât mierea, decât picurul din faguri. Psalmul 19:9-10

După ce a venit credința, nu mai suntem sub îndrumătorul acesta [al Legii]. Galateni 3:25

Probabil că nu există nicio parte a teologiei care să fie atât de complexă și asupra căreia să existe atâtea diferențe în rândul teologilor responsabili ca și stabilirea exactă a asemănărilor și diferențelor dintre rânduiala lui Moise și cea a lui Cristos.

Jonathan Edwards¹

Rezumat

Fără a neglija legea mozaică, creștinii au responsabilitatea să caute în legea dată de Dumnezeu pentru a modela națiunea Israel să vadă care este voia lui Dumnezeu cu privire la popoare în general. Motivul care stă la baza acestui fapt este că legea mozaică nu a avut niciodată ca țintă doar poporul Israel; principiile sale etice își au originea în caracterul lui Dumnezeu și sunt fundamentale pentru ordinea creației. În plus, Domnul Isus nu a abolit legea mozaică, ci a prezentat cu fermitate baza etică a acesteia, în timp ce Pavel a afirmat autoritatea etică permanentă a legii, chiar dacă a criticat modul greșit de aplicare și lipsa de putere a acesteia.

Introducere

O agendă limitată politic

Alegerile din SUA din 2004 au ridicat o întrebare presantă: cum ar trebui să arate o agendă socială creștină? Răspunsul comunității evanghelice americane, care a susținut în proporție de 75% pe președintele Bush, pare foarte clar: agenda

culturală conservatoare centrată pe avort, căsătoria persoanelor de același sex și cercetarea în domeniul celulelor stem. „Chestiunile morale” citate în sondajele de opinie au fost factorul care a influențat cel mai mult felul în care s-a votat, eclipsând chestiunile legate de economie, terorism, Irak, sistemul de sănătate sau taxele pe educație.² Din acest motiv, Jerry Falwell, fondator al Moral Majority, a descris alegerea pe care o aveau de făcut creștinii la vot a ca fiind „la mintea cocoșului”; Kerry, în mod evident, nu reprezenta o opțiune.³

Ce este șocant pentru mulți creștini din Marea Britanie este asocierea aparent exclusivă în SUA între o agendă politică „evanghelică” și un set semnificativ, dar restrâns de chestiuni morale, care, datorită unei culturi mai liberale în Marea Britanie, sunt la periferia politicii partidelor existente.⁴ Ne putem întreba ce se întâmplă cu cei 44 de milioane de cetățeni care nu au asigurare medicală, sau cu cârmuirea legii și a drepturilor civile, sau cu legitimitatea invaziei în Irak. Care este responsabilitatea societății față de săraci și mediul înconjurător? Dar față de datorii, șomaj, comerț liber și globalizare? Aceste chestiuni au impact semnificativ asupra nenumăratelor vieți umane. Nu ar trebui să se înregistreze toate acestea în conștiința bisericii?

Ceea ce vreau să evidențiez nu este felul în care ar fi trebuit să voteze evanghelicii din SUA; cred că aceasta este o decizie neconfortabilă. Mai degrabă, vreau să evidențiez faptul că avem nevoie în mod colectiv de o viziune socială mai extinsă.

Înspre o etică socială mai întregită

De ce creștinii responsabili, care respectă autoritatea Scripturii, nu sunt capabili să îmbrățișeze o agendă socială largită și să facă lobby pentru ea? Mi se pare că printre diverșii factori există un motiv teologic din cauza căruia coerența

și domeniul de acțiune ale eticii sociale evanghelice sunt limitate: o desconsiderare sau o lipsă de încredere în aplicarea normelor etice din Vechiul Testament și din legea mozaică („Tora”) în special. Aceasta contează pentru că, spre deosebire de Noul Testament care se focalizează pe viața bisericii, Vechiul Testament este preocupat în special de viața unei națiuni. Din moment ce Tora trebuia să ghideze forma socială și politică a acelei națiuni, angajamentul serios față de principiile sale detaliate oferă perspectiva unei etici sociale mai echilibrate.

De exemplu, conceptul și administrarea justiției în legea mozaică este puternic focalizat pe relații, considerând infracțiunea ca ruperea relațiilor – între infractor și victimă sau între infractor și comunitate.⁵ Această focalizare asupra relațiilor oferă criterii pentru măsurarea gravității relative a diferitor infracțiuni și, astfel, poate ajuta la ajustarea priorităților în dreptul penal și în acordarea de sentințe.⁶ Tora afirmă și ea cu tărie supremația legii și o structură constituțională descentralizată care ajută la păstrarea responsabilității civice.⁷ Ne prezintă un model economic care presupune o piață liberă pentru bunuri, dar care previne și o distribuire nedreaptă a bogăției prin restricții asupra pământului, forței de muncă și piețelor de capital, de exemplu.⁸ Ea acordă familiei extinse semnificație politică, așteptând ca aceasta, împreună cu comunitatea largită, să-și asume o responsabilitate activă pentru asigurarea bunăstării.⁹ În legătură cu imigranții, legile poporului Israel cu privire la „străini” au încă multe să ne învețe.¹⁰ În același timp, faptul că Tora insistă asupra chestiunii că oamenii sunt administratori ai creației nu ar putea fi mai relevantă decât în zilele noastre.

Totuși, să pretinzi astfel de lucruri cu privire la Tora poate genera riposte precum: „Ar trebui atunci să

omorâm cu pietre și copiii rebeli?” sau „Ar trebui să pledăm pentru sclavie?” Această lucrare presupune faptul că o metodă de interpretare responsabilă este capabilă să demonstreze raționamentul unor astfel de prevederi în contextul lor cultural și să ne arate aplicația lor contemporană plină de semnificație, chiar dacă în unele aspecte această interpretare este foarte provocatoare.¹¹ O altă premisă, care nu poate fi combătută aici, este că noi, în calitate de creștini, avem obligația, înrădăcinată în „mandatul creației”¹² și în „dragostea pentru aproapele nostru”, să căutăm binele societății în care Dumnezeu ne-a așezat.

Chiar dacă admitem aceste lucruri, ar fi potrivit din punct de vedere teologic să căutăm în Tora o perspectivă etică pentru conduita națiunilor? Având în vedere natura și scopul Torei și natura lui Dumnezeu, Cel care ne-a dat-o, susțin că El a intenționat ca Tora să fie folosită dincolo de granițele lui Israel și că, în ciuda contextului nostru istoric de mântuire, dramatic diferit, ea are o relevanță etică universală.

Natura Torei

Deși „Tora” (sau „Legea”) poate fi folosită într-un sens mai larg în Biblie, în această lucrare ea va fi folosită strict cu referire la secțiunile legale ale Pentateuhului.¹³ În Vechiul Testament, acest cuvânt poate, asemenea conceptului nostru modern de lege, să se refere la porunci care trebuie respectate, dar se poate referi și la învățături sau la ghidare, motiv pentru care ea poate îmbrăca forma de narațiune atunci când se referă la întregul Pentateuh. Kaiser definește *tora* ca „învățătură care direcționează sau ghidează pentru a merge pe cărarea vieții.”¹⁴ Astfel, Tora nu a fost văzută ca o colecție statică și seacă de legi. Exista în aplicarea ei un element discreționar, care ne ajută să

înțelegem de ce Moise a acordat așa mare importanță numirii de judecători, care erau „bărbați destoinici”, „temători de Dumnezeu” și „oameni de încredere, vrăjmași ai lăcomiei”.¹⁵ Când Moise „a început să lămurească” Legea,¹⁶ el a făcut-o relevantă pentru audiența sa, la patruzeci de ani după ce Dumnezeu i-a dat-o pe muntele Sinai. Într-un context istoric foarte diferit, psalmistul caută „să umble după Legea Domnului”, o lege pe care el o descrie ca oferind libertate, lumină ochilor și înțelepciune.¹⁷ Așa cum afirmă Wright: „Atunci când încercăm să vedem ce lumină aruncă Scripturile asupra lumii noastre, noi facem ceea ce Dumnezeu a intenționat să se întâmple.”¹⁸

Este semnificativ faptul că Tora nu a fost considerată ca „o tablă cu porunci nediferențiate.” Așa cum subliniază Wright, unele porunci au prioritate față de altele, stabilindu-se astfel o „scală a valorilor”.¹⁹ Deși contează fiecare detaliu,²⁰ strigătul profetic „Milă voiesc, nu jertfe”²¹ indică faptul că unele legi sau principii au semnificație morală mai mare decât altele, un lucru vital de care trebuie să ținem cont atunci când traducem normele Torei în noi contexte.

Scopul Torei

Pe lângă a înțelege ceea ce este Tora, a înțelege scopul Său face lumină în ceea ce privește relevanța Ei în orice vreme. Scopul lui Dumnezeu legat de Tora se întrepătrunde cu scopul Lui legat de chemarea poporului Israel, așa cum putem observa în cele trei evenimente care s-au petrecut în istoria timpurie a poporului Israel.

Primul eveniment este chemarea lui Avraam. La un moment greu din istoria națiunilor și, în mod semnificativ, chiar în momentul în care narațiunea din Geneza se focalizează asupra unui om și a descendenților săi, intenția supremă și universală a lui Dumnezeu de a mântui este făcută de cunoscut:

„toate familiile pământului vor fi binecuvântate în tine.”²² Ideea este familiară, dar fundamentală – Israel există pentru alții.

Al doilea eveniment are loc la trei luni după plecarea din Egipt, când Israel a ajuns la muntele Sinai unde Iehova le-a dat Legea. Exodul 19:3-6 are rolul de prolog în cadrul dramei de la Sinai. Iehova își reiterează scopurile pentru care a ales poporul Israel și Se revelează poporului: „Îmi veți fi o împărăție de preoți și un neam sfânt”.²³ Despre aceasta, Janzen scrie: „Israel este împuternicit să acționeze ca mediator al revelației lui Dumnezeu pentru oamenii de pe pământ... [ceea ce] cu siguranță include atât trăirea unei vieți după voia lui Dumnezeu (exemplificată în Tora) înaintea popoarelor, cât și propovăduirea ei.”²⁴ Această funcție preoțească este confirmată de consacrarea întregului popor prin stropirea lui cu sânge, în același fel în care Aaron și fiii lui au fost mai târziu stropiți cu sânge ca preoți.

Al treilea eveniment este la marginea țării promise, în contextul înnoirii legământului de dinaintea cuceririi țării, atunci când Moise reiterează misiunea lui Israel și o leagă explicit de poruncile date la Sinai: „Să le păziți și să le împliniți; căci aceasta va fi înțelepciunea și priceperea voastră înaintea popoarelor care vor auzi vorbindu-se de toate aceste legi și vor zice: «Acest neam mare este un popor cu totul înțelept și priceput».”²⁵

Fundamente teologice

Legătura cu înțelepciunea din citatul precedent este relevantă. Tradiția sapiențială presupune că Dumnezeu a creat un univers ordonat în care designul Său pentru viață este cuprins în materialul acestui univers și poate fi cunoscut prin experiența acumulată de generații.²⁶ Deși legătura conceptuală dintre *Tora* și înțelepciune nu a fost explicit dezvoltată până în ultima perioadă a

Vechiului Testament,²⁷ Moise pare să împărtășească acea concepție de bază, conform căreia Tora scoate la lumină un „design de viață” relevant și accesibil pentru toată lumea.

Asocierea nu este surprinzătoare în lumina contextului creaționist al Torei. Geneza declară că Iehova Creatorul este suveran peste toate lucrurile create și că toate ființele umane sunt egale în statut și demnitate, fiind purtători ai chipului Său. Implicațiile universale ale acestor adevăruri sunt deseori exprimate în cântările lui Israel – Dumnezeu este Făcătorul nostru, singurul Dumnezeu care este Rege peste tot pământul.²⁸ Astfel, întreaga creație ar trebui să se bucure și toți oamenii ar trebui să accepte de bună voie autoritatea Regelui.²⁹

În mod clar, Israel a înțeles că Iehova nu este doar un dumnezeu al unui trib. Dătătorul legii este Creatorul și Stăpânitorul întregului cosmos. Prin urmare, acest Dumnezeu are prerogativa de a judeca. Așa cum afirmă Amos în capitolele 1-2, toate națiunile trebuie să dea socoteală. Însă până la ce nivel, ne-am putea întreba? Deși israeliții au fost conștienți că primirea Torei era atât un privilegiu, cât și o responsabilitate pentru că trebuiau să trăiască la înălțimea unei lumini mai mărețe și cu mai multă autoritate, se pare că ceea ce Dumnezeu cerea, din punct de vedere etic, de la celelalte popoare era în deplin acord, chiar identic, cu ceea ce El cerea de la poporul Său. Astfel a putut Ieremia să declare: „Și dacă vor învăța [vecinii lui Israel] căile poporului Meu zicând: «Viu este Domnul!»...atunci vor fi fericiți în mijlocul poporului Meu. Dar dacă nu vor asculta nimic, voi nimici cu desăvârșire pe un astfel de popor, îl voi nimici și îl voi pierde, zice Domnul.”³⁰

Acest lucru este posibil datorită faptului că punctul de integrare al Torei și înțelepciunii, precum și cel

al „legii naturale” și conștiinței³¹ este Dumnezeu Însuși. Neprihănirea vine de la El și este concepută în Vechiul Testament ca singulară și universală. „Neprihănirea căpătată prin legământ cerută de la poporul Israel nu era privată sau excepțională, ci universală și fundamentală... Vechiul Testament revelează o neprihănire cosmică ce este normativă pentru toți oamenii.”³² Ea admite consecvența morală a lui Dumnezeu.

Această idee este reiterată de către profeți. Făcând referire la „zilele din urmă”, Iehova spune prin intermediul lui Isaia: „Căci din Mine va ieși legea și voi pune legea Mea lumină popoarelor.”³³ Brueggeman scrie astfel: „Se afirmă că popoarele, asemenea lui Israel, ar trebui să se supună Torei lui Iehova... Tora nu este proprietatea exclusivă a lui Israel. Aparține la fel de mult celorlalte popoare cum aparține lui Israel.”³⁴

Zorii unei noi ere

Noul Testament susține că s-au ivit zorii unei noi ere în persoana și lucrarea Domnului Isus: „S-a împlinit vremea și Împărăția lui Dumnezeu este aproape.”³⁵ Ni se pune înaintea o escatologie inaugurată: ceva decisiv care a avut loc în istoria umanității, însă nu a fost realizat pe deplin. De aici vine prescurtarea: „deja și nu încă.”³⁶ Acest moment de cotitură în istoria mântuirii are implicații semnificative pentru relevanța permanentă a Torei. Epistola către Evrei ne spune că sistemul de jertfe, templul și preoția din Levitic au fost o umbră a realității ce venea prin Cristos. Creștinul nu este obligat să urmeze poruncile care aparțin de ele. Același lucru poate fi spus despre „delimitările de granițe” care distingeau poporul Israel din Vechiul Testament de celelalte popoare, acum când ușa comunității legământului este larg deschisă. Toate mâncărurile sunt „curate”, circumcizia nu mai este necesară așa cum nu mai

este necesară ținerea unor anumite zile, luni, anotimpuri sau ani.³⁷

Problema care pune aici e următoarea: este întreaga Toră, inclusiv principiile etice, doar o umbră a realității mai mărețe pe care o avem în Cristos? Aparține Tora unei ere a infantilității morale? Învățăturile Domnului Isus despre lege din Predica de pe Munte și critica pe care Pavel o face legii în Epistola către Galateni fac lumină asupra acestei chestiuni cruciale.

Predica de pe Munte

În Matei 5:11-16, Domnului Isus îi îndeamnă pe ucenici, asemenea profeților, să fie sare și lumină în lume, înainte de a afirma relevanța permanentă a Torei în versetele 17-19. Înainte să înceapă antitezele care pot fi considerate o respingere revoluționară a autorității Torei – „Ați auzit că s-a zis celor din vechime... Dar Eu vă spun...” – Domnul Isus afirmă: „Să nu credeți că am venit să stric Legea și Prorocii; am venit nu să stric, ci să împlinesc.” Termenul „să împlinesc” este considerat de unii ca referindu-se la terminare. În această abordare, Domnul Isus nu abolește Tora *per se*. Mai degrabă, așa cum fac referire și textele din Vechiul Testament, Domnul Isus transcende Tora, în învățătura și exemplul Său, cu o revelație superioară a voinței lui Dumnezeu.

Totuși, conceptul de terminare nu pare a fi garantat de dovezile care apar în text. Faptul că Domnul Isus repetă „nu am venit să stric” ilustrează atitudinea Sa pozitivă cu privire la Tora, iar referințele temporale din versetul 18 arată relevanța continuă a Torei până în punctul culminant al planului lui Dumnezeu de la sfârșitul vremii. Departe de a nega autoritatea Torei, Domnul Isus afirmă relevanța ei continuă în noua eră, spunând că cei care o practică și îi învață pe alții din ea vor fi mari în împărăția cerului. Dacă facem acest lucru înseamnă că avem

o componentă esențială a mărturiei noastre profetice în lume.

Antitezele uimitoare care apar în text ilustrează felul în care Domnul Isus respingea abordările Torei care erau comune pe vremea Lui. El se opune vehement faptului că pentru farisei și cărturari conta doar exteriorul. „Îngrădirea Legii”, practică de ei, avea ca scop să protejeze studierea Torei prin reguli detaliate, pe când preocuparea Domnului Isus, ilustrată prin raportarea Sa la Sabat, era pentru dinamica interioară a omului sau pentru intenția Torei. În altă parte, El îi critică pe farisei pentru că nu au reușit să înțeleagă sensul expresiei „Milă voiesc, iar nu jertfă”.³⁹ În mod similar, rezumatul pe care El îl face Torei în termeni de dragoste față de Dumnezeu și față de aproape, precum și „regula de aur” ilustrează faptul că Lui îi păsa mai mult de lucrurile care contau cu adevărat.⁴⁰ Astfel, antitezele sunt mai bine înțelese ca o intensificare a înțelegerii curente asupra poruncilor Torei. „Ca Mesia și Fiul lui Dumnezeu, Isus nici nu respinge, nici nu corectează legea; prin autoritatea Sa mesianică, Domnul Isus revelează sensul suprem al legii.”⁴¹ Așa că, ar trebui să ne întrebăm: „Care este voia lui Dumnezeu care stă în spatele unei porunci și cum putem să împlinim acea voie?”

Critica adusă de Pavel legii

Atunci când ajungem la apostolul Pavel, observăm un ton mai negativ cu privire la Tora, iar faptul acesta necesită investigare. El este deplin conștient că Domnul Isus a făcut ceva nou. Având în vedere acest lucru, era de așteptat ca el să sublinieze contrastul mai mult decât continuitatea. Aceasta se întâmplă în mod special în Epistola către Galateni, unde el adresează problema folosirii greșite a Torei de către creștini și pare să pună în opoziție legea și credința, legea și libertatea și legea și Duhul.⁴²

Identificarea a ceea ce vrea să spună și ce nu prin fiecare dintre aceste contraste și prin folosirea expresiei „legea lui Cristos” va ajuta la clarificarea atitudinii lui față de Tora.

Atunci când Pavel pune în contrast legea cu credința, el, de fapt, pune în contrast „faptele legii”, care se bazează pe efortul uman, cu credința în Isus Cristos (sau cu promisiunile lui Dumnezeu) care se bazează pe harul lui Dumnezeu ca mijloc al justificării.⁴³ Scopul epistolei lui este, fără îndoială, justificarea. Evident, galatenii s-au lăsat amăgiți de o evanghelie pervertită, care spunea că bărbații din Neamurile convertite trebuiau circumciși (și să urmeze obiceiurile evreiești) pentru a putea fi în ordine cu Dumnezeu și socotiți în rândul poporului lui Dumnezeu.⁴⁴ El apelează la legământul lui Dumnezeu cu Avraam pentru a susține că justificarea a fost dintotdeauna bazată pe credință.⁴⁵ Așa numiții iudaizatori au înțeles greșit legea. Nu s-a intenționat ca ea să împărtășească viața în sensul suprem.⁴⁶ Justificarea a fost întotdeauna asigurată de har prin credință.⁴⁷

Trebuie să înțelegem comentariile lui Pavel despre libertate în lumina preocupării sale dominante cu privire la justificare. El asociază legea cu a fi prizonier al păcatului și apoi dezvoltă un argument extins despre sclavie, cu care poate asocia legea, înainte de a declara: „Cristos ne-a izbăvit ca să fim slobozi” și de a avertiza: „nu vă plecați iarăși sub jugul robiei.”⁴⁸ Respinge Pavel legea în totalitate? Ținta polemicii lui este mai mică. ”Jugul robiei” la care se referă înseamnă să încerci să fii justificat prin lege. Pentru Pavel, aceasta era ceva catastrofal, pentru că făcând acest lucru însemna că te îndepărtezi de Cristos și astfel ești pe deplin expus greutăților greu de purtat ale cerințelor legii,⁴⁹ iar aceasta însemna a fi sub condamnare. Datorită faptului că pentru el principala funcție a legii este să arate păcatul, Pavel poate folosi

expresia „sub lege” cu referire la condamnare și lipsă de putere.⁵⁰ Acesta este contextul conceptual în cadrul căruia ar trebui să înțelegem afirmația lui: „nu mai suntem sub îndrumătorul acesta.”⁵¹ El se referă aici la justificare, nu la etică. Am scăpat de condamnare.

Cât despre Duhul Sfânt, nu este nicio îndoială că pentru Pavel, schimbarea decisivă, inițiată la Rusalii, în felul în care Dumnezeu se raportează la oameni are semnificație etică profundă: „Zic, dar: umblați cârmuiți de Duhul și nu împliniți poftele firii pământești.”⁵² Prin contrast, galatenii au renunțat la puterea Duhului Sfânt în favoarea acelor „învățăături începătoare, slabe și sărăcicioase”.⁵³

Etica creștină este, prin urmare, distinctă de etica Vechiului Testament în ceea ce privește transformarea interioară și puterea. Prin faptul că Duhul Sfânt trăiește într-un creștin, acesta devine o „făptură nouă”.⁵⁴ Cu toate acestea, unii au împins această realitate prea departe și au văzut greșit în afirmația lui Pavel – „Dacă sunteți călăuziți de Duhul, nu sunteți sub lege” – o respingere totală a normelor externe, ca și cum iluminarea lăuntrică a Duhului ar fi suficientă pentru a cunoaște cerințele lui Dumnezeu. O astfel de perspectivă nu este în concordanță cu realismul lui Pavel despre tensiunea continuă din viața unui creștin între „firea pământească” și Duhul Sfânt și cu recunoașterea faptului că așteptăm o împlinire viitoare.⁵⁶ Deși Duhul Sfânt ne dăruiește putere reală care poate crea o diferență substanțială, noi rămânem încă ființe căzute și cu tendința nu numai de a păcătui, ci și de a înțelege distorsionat căile lui Dumnezeu. Doar atunci când Domnul Isus va reveni și va face toate lucrurile noi, busola noastră morală va fi aliniată perfect la voia lui Dumnezeu. Într-adevăr, dacă Pavel a construit o opoziție fundamentală între lege și Duh, cum poate atunci

să descrie legea ca fiind sfântă, neprihănită, bună și spirituală?⁵⁷

Este imposibil de susținut faptul că Pavel a fost antinomist. Unii au susținut, totuși, că el prezintă o lege alternativă la legea lui Moise pentru era creștină – „legea lui Cristos”. În această abordare, doar învățăturile Domnului Isus și ale apostolilor au autoritate etică în prezent. Cu toate acestea, o astfel de distincție nu pare să aibă greutatea cuvenită coerenței etice a Torei la care Domnul Isus face referire, nici consistenței morale a Celui care a dat legea. În plus, nu există nicio dovadă că Pavel – care folosește doar de două ori expresia „legea lui Cristos”⁵⁸ – a conceput o astfel de distincție în conținutul etic sau în autoritatea etică. Dimpotrivă, primul lui îndemn explicit din Epistola către Galateni, „iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși”,⁵⁹ vine direct din Leviticul 19:18. Din acest pasaj și altul paralel din Romani, Cranfield afirmă răspicat: „Consider extrem de perversă negarea acestei dovezi clare, și anume că Pavel a considerat legea ca având validitate continuă pentru creștini.”⁶⁰

Concluzii

Din perspectiva mea, poziția teologiei reformate, conform căreia critica paulină la adresa legii se referă doar la funcția ei soteriologică este, în linii mari, cea corectă. Totuși, categorisirea Torei în componente morale, civile și ceremoniale și respingerea relevanței continue a ultimelor două categorii, aproape în totalitate, este nesatisfăcătoare întrucât restricționează, fără a fi necesar, dinamismul etic al Torei. Cu siguranță, ori de câte ori descoperim intenția etică a Torei, noi întâlnim în mod autentic voia Dumnezeuului Celui viu.⁶¹

Domnul Isus este Cel care ne eliberează definitiv de tentația de a aborda Tora într-un mod legalist sau

într-un mod literal neadecvat. Respingem legalismul ca să avem o etică a mulțumirii pentru eliberarea noastră spirituală care ne-a fost asigurată la cruce, respingem legalismul în favoarea unui angajament mai profund și a unei aplicări cu mult discernământ a valorilor implicite și a principiilor etice ale Torei. Milă, nu jertfă!

Acele norme etice nu sunt doar „regulile casei” pentru cei care au ales să intre în cercul restrâns al bisericii, fără a pretinde nimic celor care sunt în afara ei și au credințe diferite.⁶² Dimpotrivă, ele sunt funcționale și universale pentru că sunt înrădăcinate în caracterul lui Dumnezeu și țesute în materialul creației Sale. Este astfel totalmente potrivit și necesar să căutăm în legea dată pentru călăuzirea vieții poporului Israel înțelegerea voii lui Dumnezeu pentru viața popoarelor, în general. Odată ce înțelegem acest adevăr important, Cuvântul lui Dumnezeu ne echează să vorbim nu doar cu privire la probleme legate de „viață” sau etică sexuală, ci cu privire la întreaga gamă de preocupări care definesc viața popoarelor, inclusiv cele legate de sărăcie și bunăstare, economie și mediu înconjurător, justiție și drepturi civile și așa mai departe. Fie ca toți creștinii din multe popoare, inclusiv cei din SUA, să se întoarcă din nou la acele texte vechi din Exodul, Leviticul și Deuteronom pentru a discerne care este voia lui Dumnezeu cu privire la ordinea socială, pentru că „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și este de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire.”⁶³

Jason Fletcher, colaborator al *Cambridge Papers*, are licență în Teologie de la Wheaton College și un masterat în Istoria Bisericii de la Universitatea Cambridge. El deține funcția de manager la Jubilee Centre.

NOTE

[1] Jonathan Edwards, 'Inquiry Concerning the Qualifications for Communion,' citat de Willem VanGemeran în 'The Law is the Perfection of Righteousness in Jesus Christ', în Wayne Strickland et al, *The Law, the Gospel and the Modern Christian*, Grand Rapids: Zondervan 1993, p.14

[2] De la un sondaj CNN citat în *The Times*, 4 noiembrie 2004.

[3] Radio BBC, *Programul 4 Today*, 1 noiembrie 2004.

[4] Vezi P. Riddell, 'On God and sex there is a moral divide between Britain and US', *The Times*, 10 noiembrie 2004.

[5] Jonathan Burnside, în *Jubilee Manifesto*, Schluter și Ashcroft (eds.) IVP, în curs de apariție în 2005. Vezi și J. Burnside și N. Baker, (eds.), *Relational Justice: repairing the breach*, Waterside Press 1994, retipărită în 2004.

[6] Jonathan Burnside, *Signs of Sin*, Sheffield Academic Press, 2002.

[7] B. Logson, 'Multipolarity and covenant', Cambridge: Jubilee Centre, 1991. Vezi și Nick Spencer, *Apolitical Animal? A biblical perspective on engaging with politics in Britain today*, Cambridge: Jubilee Centre, 2003.

[8] Vezi Paul Mills, 'The divine economy', *Cambridge Papers*, Vol. 9 No. 4, 2000.

[9] Vezi *Jubilee Manifesto*, în curs de apariție în 2005.

[10] Nick Spencer, *Asylum and immigration: a Christian perspective on a polarized debate*, Paternoster, 2004. Pentru o introducere accesibilă cu privire la aplicarea principiilor etice biblice (inclusive cele din legea mozaică) la problemele

contemporane, vezi Nick Spencer, *Votewise: helping Christians engage with the issues*, SPCK, 2004.

[11] Vezi Wright, 2004 despre metoda de interpretare. Pentru soluții la multe legi „dificile”, vezi și Julian Rivers, ‘The moral authority of Scripture’, *Cambridge Papers*, Vol. 13 No. 3, 2004. Vezi și *Jubilee Manifesto*, în curs de apariție în 2005.

[12] Vezi R. Macaulay, ‘The Great Commissions’, *Cambridge Papers*, Vol. 7 Nr. 2, 1998.

[13] Acestea sunt: Ex. 20:2–23:33, Leviticul și Deut. 5:6–21 și cap. 12–26.

[14] W. C. Kaiser, Jr., ‘The Law as God’s gracious guidance for the promotion of holiness’, în W. Strickland *et al*, 1993, p.193.

[15] Ex. 18:21.

[16] Deut. 1:5.

[17] De ex., Ps. 119:1, 32, 44, 98; și Ps. 19:8.

[18] Wright, 2004, p.65.

[19] Wright, 2004, pp.305–314.

[20] Deut. 8:3; Mat. 5:18; 23:23

[21] Osea 6:6.

[22] Gen. 12:3.

[23] Ex. 19:6.

[24] Waldemar Janzen, *Exodus*, Believers Church Bible Commentary, 2001, p.239. Vezi și Wright, 2004, p.64 despre această temă.

[25] Deut. 4:6–7.

[26] W. Janzen, *Old Testament Ethics: a paradigmatic approach*, Louisville: Westminster/John Knox Press, 1994, p.119.

- [27] W. Brueggeman, *Old Testament Theology*, Minneapolis: Fortress Press 1997, pp.592–3.
- [28] Ps. 95:6; Ps. 97:7, 9; Ps. 47:2,7.
- [29] Ps. 96:11–12; Ps. 67:3–4.
- [30] Ier. 12:16–17.
- [31] Rom. 1:19–20; 2:14–15.
- [32] David Holwerda, *Jesus and Israel: one covenant or two?*, Grand Rapids: Eerdmans; Leicester: Apollos, 1995, pp.138–139.
- [33] Is 51:4; vezi și 2:2–3.
- [34] Brueggeman, p.502.
- [35] Marcu 1:15.
- [36] G. E. Ladd, *Theology of the New Testament*, Grand Rapids: Eerdmans, 1974.
- [37] Marcu 7:19 (vezi și Fapte 10–11); Fapte 15 (vezi, de ex., Gal. 6:15); Gal. 4:10.
- [38] Mat. 12:1–14.
- [39] Mat. 9:13; 12:7
- [40] Mat. 22:34–40; 7:12; vezi și Mat. 23:23.
- [41] D. Senior, *The Gospel of Matthew*, Nashville: Abingdon Press, 1997, p.43.
- [42] Conform lui Douglass Moo (în Strickland *et al*.) cele mai extinse pasaje din NT în care se vorbește despre lege sunt Mat. 5:17–48, Rom. 9:30–10:13 și Gal. 2:16–4:7.
- [43] Gal. 2:16; 3:2–5, 10.
- [44] Gal. 2:3, 15; 5:2, 11; 6:13.
- [45] Gal. 3:6.
- [46] Gal. 3:21; și 2:21.
- [47] Considerarea VT ca o perioadă a legii și NT ca o perioadă a credinței distorsionează ambele

- testamente. Vezi, de ex., D. L. Baker, *Two Testaments, One Bible*, Leicester: Apollos, 1991.
- [48] Gal. 5:1.
- [49] Gal. 5:2–4.
- [50] Reformatorii au căzut de acord că „prima utilizare” a legii a fost să ne declare vinovați și astfel ne-a condus, ca un îndrumător, spre Cristos.
- [51] Gal. 3:25.
- [52] Gal. 5:16.
- [53] Gal. 3:2–3; 4:9.
- [54] Gal. 6:15.
- [55] Așa cum s-a observat, expresia „sub lege” trebuie să fie înțeleasă cu privire la condamnare și lipsă de putere; vezi, de ex., J. R. W. Stott, *The message of Galatians*, BST Series, Leicester: IVP, 1968.
- [56] Vezi de ex., Rom. 7:7–25; 8:22–26 și Gal. 5:5, 17.
- [57] Rom. 7:12, 14; și 8:3.
- [58] De asemenea în 1 Cor. 9:21.
- [59] Gal. 5:14.
- [60] C.E.B. Cranfield, *On Romans and Other New Testament Essays*, Edinburgh: T&T Clark, 1998, p.112.
- [61] See Wright, 2004, p.288ff
- [62] Despre această abordare generală, vezi O. O’Donovan, *Resurrection and Moral Order: An Outline for Evangelical Social Ethics*, Leicester: Apollos, 1994.
- [63] 2 Tim. 3:16.

